

PROJECTE LINGÜÍSTIC DE L'ESCOLA
D'EDUCACIÓ ESPECIAL XALOC

GENER 2015

INTRODUCCIÓ

Aquest document és fruit del plantejament de quin ha de ser el model comunicatiu i lingüístic, i de la llengua d'ús a la nostra escola.

El Projecte Lingüístic de l'Escola d'Educació Especial Xaloc pretén:

- manifestar qui som i quina vol ser la nostra aportació a la societat .
- arrelar-nos en el context del qual formem part, valorant la cultura, les tradicions i la llengua catalana.
- educar en la diversitat, en la interculturalitat i en el respecte a les persones, siguin quines siguin les seves característiques i la seva procedència.
- aconseguir que el català sigui la llengua vehicular i d'aprenentatge en totes les activitats internes, externes i no docents de la nostra comunitat educativa.

1.- CONTEXT SOCIOLINGÜÍSTIC

1.1.- DESCRIPCIÓ DE L'ALUMNAT

Impartim:

- Educació Infantil
- Educació Primària
- Educació Secundària
- Etapas 16-20

Atenem alumnes entre 3 i 20 anys, la majoria amb DIM discapacitat intel·lectual moderada, però molts d'ells amb patologies associades (a més de les derivades d'entorns socioculturals desfavorits*):

- Dèficits sensorials associats (problemes auditius o de visió)
- Dificultats de comunicació i/o llenguatge
- Trastorns motrius
- Trastorns de conducta o de personalitat.

Cada vegada més, tenim alumnat amb trastorns afegits greus, molts d'ells dins l'espectre autista (greus dificultats d'interacció social i de comunicació).

Així doncs, el ventall de trastorns comunicatius i de llenguatge (en més o menys grau) està implícit en la majoria dels nostres alumnes.

*43% d'alumnat prové de famílies amb situacions socioeconòmiques desfavorides (valoració efectuada pel Treballador Social de l'EAP i que consta en el dictàmen de l'alumne).

1.2.- DESCRIPCIÓ DE L'ENTORN

A la nostra escola, estan matriculats alumnes de tot Sabadell, i de les poblacions de l'àrea d'influència (Badia, Barberà, Les Fonts, Palau, Polinyà, Sentmenat, Castellar, St. Llorenç Savall i Sant Quirze), és a dir que no acollim únicament, alumnes propers a la nostra escola.

L'entorn de l'escola és el barri de Ca n'Oriac, típic barri que es va formar amb l'arribada d'emigrants de la resta de l'estat, i que actualment està format per aquest col·lectiu, i per la nova immigració d'altres països.

Majoritàriament tenim famílies castellano-parlants (68,2%), i dins d'aquestes n'hi ha una part important de parla castellana provinents de l'Amèrica llatina. També hi ha famílies les llengües maternes de les quals són l'àrab o amazic, o d'altres minoritàries (4,7%).

2.- OBJECTIUS

Voldríem que els nostres alumnes es comunicuessin, que ho fessin adequadament, i que ho fessin amb la llengua vehicular de l'escola -el català-.

A més, que poguessin comunicar-se adequadament en la llengua castellana, i amb la llengua materna de cadascú; i, finalment, per ampliar el nivell competencial d'alguns dels nostres alumnes, que adquirissin un coneixement funcional d'alguna altra llengua (anglès o francès).

Tenint present que el projecte lingüístic, va més enllà de l'específicament lingüístic i que alguns dels nostres alumnes presenten trastorns greus de comunicació i llenguatge, el nostre projecte s'amplia i contempla la comunicació entesa com a la possibilitat que té tot alumne (amb independència de les seves diferències individuals) d'interactuar amb l'entorn.

Per a fer-ho possible, i per l'alumnat que ho requereix, fem ús dels SAAC (Sistemes Alternatius i Augmentatius de la Comunicació) amb la finalitat d'ensenyar, mitjançant procediments específics, tot un conjunt estructurat de codis no vocals (signes, pictogrames...) que permeten a l'alumnat realitzar funcions de representació, així com realitzar actes de comunicació (funcional, espontània i generalitzable), acompanyats o no d'emissions vocals.

La metodologia emprada pels casos on la comunicació o la intenció comunicativa són pràcticament inexistentés és el PECS (Picture Exchange Communication System). En determinats casos l'ús de dispositius mòbils o tablets, esdevé el mitjà d'interacció alumne-entorn

3.- PLANTEJAMENT

Treballem a nivell transversal, des de l'inici de l'escolarització fins al final, perquè sols així podran esdevenir -cada un amb les seves capacitats i limitacions- membres actius de la societat, ciutadans de ple dret, tant en l'àmbit sociocultural, com professional, com de lleure...

Des de l'escola voldríem aportar de manera molt conscient el nostre granet de sorra per aconseguir aquesta fita, sent conscients però, que sense la implicació de la família, i de l'entorn més proper, els objectius marcats queden mermats.

L'escola és el primer lloc de trobada social després de la família. Si des de

l'escola estem oberts a diferents maneres de comunicació, a diferents cultures i llengües, i si les famílies estan d'acord amb el nostre projecte, estem convençuts que facilitarem que la diversitat sigui una font de riquesa. En definitiva, ens agradaria des de la nostra escola (diversa per definició) fer una aportació més a considerar la diversitat com a element clau en la nostra societat: on comunicar-se per diferents mitjans no esdevingui peculiar, i on conèixer i utilitzar la llengua catalana es visqui com normal i on es respectin totes les llengües i cultures del món.

4.- EVOLUCIÓ DEL TRACTAMENT DE LA LLENGUA A L'ESCOLA

L'escola es va iniciar l'any 1970, i des d'aquell començament han estat molts els canvis i plantejaments metodològics que ens hem anat qüestionant, i la comunicació i la llengua han estat uns dels aspectes més importants del nostre projecte pedagògic. Com a col·lectiu hem anat avançant en funció dels avenços en psicolingüística i neurolingüística aplicada, apostant per oferir al nostre col·lectiu una llengua vehicular d'escola -el català- acompanyada de tots els elements paralingüístics necessaris o de SAAC's.

A les reunions de claustre de finals del curs 2000-01, els plantejaments lingüístics de l'escola que havíem estat seguint fins aleshores, es va sotmetre a debat, impulsats per les logopedes del Centre, en unes sessions intenses i amb plantejaments científics. A partir d'aleshores es va definir el model de comunicació i lingüístic que encara estem utilitzant, i del qual ens en sentim força satisfets. Calia unificar els missatges orals i escrits que rebien els alumnes per tal que des de l'escola els hi oferíssim un model clar i unànim, incidint principalment en la pragmàtica, és a dir en l'ús comunicatiu-lingüístic entès en totes les seves vessants.

Es va començar per les classes d'Infantil i Primària a utilitzar únicament el català com a llengua vehicular d'aprenentatge, i així progressivament es va anar avançant, curs rere curs.

Així doncs, al llarg de la història de la nostra escola, el tema de la comunicació i llenguatge ha estat i és motiu d'anàlisi i debat, i a més tenint en compte que ha anat variant el perfil d'alumnat. La competència comunicativa general de l'alumnat no és la mateixa que la de fa uns anys degut, entre altres, a l'increment d'alumnat amb trastorns de l'espectre autista. Paral·lelament el panorama sociolingüístic també ha anat variant i atenem alumnes que la seva llengua materna no és ni el català ni el castellà.

5.- LA LLENGUA A L'ESCOLA

5.1.- LA LLENGUA, VEHICLE DE COMUNICACIÓ I DE CONVIVÈNCIA

L'adquisició del llenguatge es dona en un espai social i compartit, entre els qui dominen el llenguatge i els qui l'han d'aprendre.

L'infant ha de prendre part activa en el seu aprenentatge i l'adult ha d'utilitzar

estratègies per facilitar-li'n l'adquisició.

Però a més, la llengua actua com un instrument que possibilita i afavoreix el procés d'estructuració personal i cognitiu (regula el nostre comportament o el dels altres, dóna seguretat, facilita l'expressió de desacord, sentiments, planificació...). El llenguatge ens ajuda a ordenar i organitzar el coneixement que tenim i, alhora, a introduir dins d'aquest els coneixements nous que anem integrant en el dia a dia.

La llengua catalana, llengua pròpia de Catalunya, és la llengua vehicular i d'aprenentatge de la comunitat escolar.

El català és la llengua d'aprenentatge de la lectura i de l'escriptura; s'utilitza normalment dins i fora de les aules; es fa servir com a llengua habitual en la gestió, administració i informació del Centre i en les activitats de projecció exterior.

Per a determinats alumnes s'usen estratègies augmentatives o alternatives, per tal de facilitar la comunicació (sempre acompanyades de la llengua catalana).

El català doncs, és la llengua vehicular de l'escola:

- circulars informatives i comunicacions amb les famílies.
- notes de secretaria, de menjador...
- informacions a la pàgina web
- reunions generals de classe
- entrevistes individuals a famílies.

Habitualment el personal del Centre es dirigeix a les famílies en català, i en alguns casos puntuals en castellà (quan representa un facilitador de la comunicació).

5.2.- L'APRENTATGE/ENSENYAMENT DE LA LLENGUA CATALANA

Des d'Educació Infantil, Primària, Secundària i Etapa 16-20 la llengua catalana s'utilitza com a llengua vehicular d'ensenyament i d'aprenentatge en les activitats de l'escola

activitats orals i escrites de l'alumnat i del professorat

1. acadèmiques (actes, programacions, memòries...)
2. material didàctic, fulls d'àlbum i tot el material que elaboren els docents sigui en format paper, digital, o audiovisual (no disposem de llibres de text)
3. activitats complementàries i extraescolars

Procurem que la comunicació i la llengua es visqui de manera funcional: els nostres alumnes l'han d'aprendre mentre la utilitzen, és a dir, mentre actuen, observen, experimenten i interaccionen.

El català està sempre present en situacions d'aprenentatge en llengua oral i, quan la capacitat cognitiva ho permet en llengua escrita, tant en les hores lectives com en les complementàries, o en les extraescolars.

La llengua de comunicació entre els alumnes varia força. A l'aula, es dirigeixen als mestres bàsicament en català, però alguns d'ells acostumen a parlar en castellà, tot i no ser la llengua familiar. En situacions menys controlades (pati, excursions, espai de lleure-menjador...) espontàniament, un nombre considerable d'alumnes parlen entre ells en castellà.

Establim les estratègies que creiem més adients perquè en el moment d'entrada a l'escola d'un alumne amb llengua familiar diferent de la catalana, es senti acollit i progressi segons les seves possibilitats.

5.3.- TRACTAMENT DE LA LLENGUA CASTELLANA

La llengua castellana, llengua oficial de l'Estat, és també llengua materna d'una part important dels alumnes, així com també llengua coneguda en grau més o menys elevat per la pràctica totalitat de l'alumnat; així doncs la llengua castellana ja està immersa en l'entorn.

Sempre que es valori adequadament, i sobretot si pot suposar un increment de la motivació o suposi un bon recurs pedagògic, una notícia o retall de premsa, una nota que portin els alumnes, un documental a la xarxa, una pel·lícula... es treballa encara que aquesta sigui en llengua castellana.

5.4.- TRACTAMENT D'ALTRES LLENGÜES

Depenent de la competència i motivació de l'alumnat d'un grup en concret (Secundària o Etapa 16-20), preveiem impartir uns coneixements bàsics i funcionals de llengües estrangeres: francès i/o anglès, dins l'horari de complementària.

5.4.1.-LLENGUA FRANCESA

Des del curs 2011-12 a , mantenim relació amb una escola d'educació especial francesa. Això ha fet possible, que dos dels grups d'ESO adaptada, tinguin en el seu currículum classes de llengua francesa. Això possibilita un aprenentatge d'aquesta llengua molt funcional, i un intercanvi amb l'escola d'Educació Especial de Limoges mitjançant diferents canals comunicatius -correu ordinari, telemàtic, i si és possible una trobada real-. Això permet al nostre alumnat poder participar i gaudir de noves experiències que possibiliten una obertura i coneixement d'altres realitats.

5.4.2.- LLENGUA ANGLESA

Dins l'Etapa 16-20, es pot impartir classe de llengua anglesa, amb la finalitat d'assolir uns coneixements bàsics i funcionals per poder desenvolupar-se mínimament a nivell tecnològic o turístic.

5.5.- PARTICIPACIÓ EN L'ENTORN SOCIOCULTURAL

La participació i la implicació en l'entorn són els pilars bàsics que ens defineix com escola: LA NOSTRA RAÓ DE SER ÉS LA INCLUSIÓ SOCIAL ACTIVA.

Ens involucrem activament en diverses activitats del nostre entorn:

- El barri: utilització de la Biblioteca Nord (Clubs de lectura pel nostre alumnat), relacions amb escoles ordinàries de la ciutat (escolaritats, projectes i activitats compartides), implicació en entitats (Residència Sabadell Gent Gran, Associació de veïns...)
- La ciutat: activitats programades a *Ciutat i Escola*: arts escèniques, coneixement arquitectònic i museístic...
- Les festes tradicionals: celebració de les Festes tradicionals catalanes (castanyada, caga tió, Sant Jordi amb Jocs Florals....) tenim la nostra "cuca" per participar a cercaviles...
- Adhesions a moviments socials o culturals: SOM ESCOLA, Dret a Decidir...

6.- METODOLOGIA

L'objectiu és adaptar la didàctica de la llengua i de les habilitats cognitivo lingüístiques als alumnes.

En la majoria de casos, l'ensenyant adapta el seu discurs perquè sigui comprensible per a l'alumnat segons el seu nivell d'aprenentatge, dirigint-s'hi en català i emprant totes les estratègies comunicatives possibles (com a base seguim el document *L'ús del llenguatge a l'escola* -propostes d'intervenció per a l'alumnat amb dificultats de comunicació i llenguatge- Dept. d'Ensenyament).

Pels alumnes que poden assolir la lectoescriptura i el llenguatge escrit, se'ls hi imparteixen aquests continguts en grups flexibles i reduïts (tutors i logopedes assumeixen alumnes de diferents classes segons la seva competència).

En els casos necessaris, les logopedes dissenyen intervencions específiques per a l'alumnat amb greus trastorns de comunicació on la llengua oral esdevé fonamental per a la comprensió i expressió, acompanyada de missatges visuals (en forma pictogràfica i/o escrita en llengua catalana).

En els espais escolars hi ha imatges i pictogrames acompanyats de la paraula escrita en català (cada plat del menú, els carrers, a la porta de cada espai o classe, la imatge amb el nom corresponent...).

La base dels aprenentatges és que siguin funcionals, significatius i motivants per a l'alumnat, i que suposin una sensibilització vers l'entorn al qual pertanyen.

Es fomenten activitats o metodologies de Bones Pràctiques Educatives que afavoreixen la interacció:

- Treball cooperatiu
- Treball per projectes
- Escolaritats compartides
- Activitats i projectes compartits
- Comunitats d'aprenentatge
- Aprenentatge Servei